

2007. GADS
61. SĒJUMS

3. NUMURS

Latvijas Zinātņu Akadēmijas
Vēstis

A DAĻA

SOCIĀLĀS UN HUMANITĀRĀS ZINĀTNES

SECTION A

HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ISSN 1407-0081

IZSTĀDE PAR LATVIJAS–FRANCIJAS KULTŪRVĒSTURISKAJĀM SAIKNĒM “TĀ IR PARĪZE...TĀ IR DZĪVE” (C’EST PARIS...C’EST LA VIE)

Arta Poriete,

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas
galvenā bibliogrāfe

Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā 2007. gada 26. martā atklāja literatūras izstādi “Latvijas–Francijas kultūrvēsturiskās saiknes”. Bibliotēka ar šo izstādi piedalās plašajā kultūras pasākumā — Francijas pavasaris. Izstādes mērķis — iepazīstināt ar literatūras avotiem, kuros parādās informācija par Franciju, tās vēsturi, saimniecību un kultūru, noskaidrot, ko Latvijā zināja par Franciju un kad sākās pastiprināta interese par šo zemi un tautu.

Ekspozīciju veido grāmatas, publikācijas presē, rokraksti, fotogrāfijas — visi no Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas fondu krājumiem. Materiāli izkārtoti daļēji hronoloģiski un daļēji aptverot atsevišķas tēmas — māksla, daiļliteratūras tulkojumi, diplomātiskās attiecības. Informācijas apjoms par Franciju ir ļoti plašs, literatūras klāsts tik bagātīgs, ka šajā izstādē bija iespējams parādīt tikai nelielu, nozīmīgāko daļu no esošās literatūras. Izstāde lielos vilcienos iepazīstina ar tēmām un dod iespēju interesentiem atrast “pavediena sākumu”.

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas inkunābulu kolekcijā glabājas seši izcilā viduslaiku enciklopēdistu Vincenta Bovē (*Vincentius de Beauvais*; 1190–1264) teoloģiski, vēsturiski un dabaszinātniski apcerējumi.

Apgaismības laikmeta jaunāko zinātnes

sasniegumu apkopojums trīsdesmit piecos sējumos ir tā dēvētā Lielā franču enciklopēdija — “Encyclopédie ou Dictionnaire Raisonné des Sciences, des Arts et des Métiers” (*Enciklopēdija jeb zinātņu, mākslu un amatu skaidrojošā vārdnīca*, 1775–80). Lielā franču enciklopēdija bija pirmā, kurā tika plaši apskatīti jautājumi par ekonomiku, tirdzniecību un citām tautsaimniecības un zinātnes nozarēm, pausti dažādi uzskati un viedokļi. Enciklopēdijas veidotāji un redaktori bija Denī Didro (*Diderot*, 1713–84) un Žans Dalambērs (*D’Alembert*, 1717–83), tā kļuva par apgaismības manifestu un jauno laiku simbolu, tai bija liela nozīme Eiropas kultūras mērogā. Šo vērienīgo enciklopēdiju 18. gs. beigās varēja pasūtīt un iegādāties arī Rīgā J. F. Hartknoha izdevniecības grāmatu veikalā.

Franču apgaismības laikmetu izstādes ekspozīcijā pārstāv 18. gs. franču valodā izdotie Voltēra (*Voltaire*, 1694–1778), Didro (*Diderot*, 1713–84), Ruso (*Rousseau*, 1712–78), Monteskjē (*Montesquieu*, 1689–1755) darbi, kā arī izdevniecības “Zvaigzne” pagātnes izcilo domātāju darbu sērijas “Avots” izdevumi pagājušā gadsimta septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados.

Voltērs ir deklarējis: “Atsaukšanos uz seno autoru atziņām... es nevaru nosaukt par domāšanu.” Franču apgaismotāji tiecās

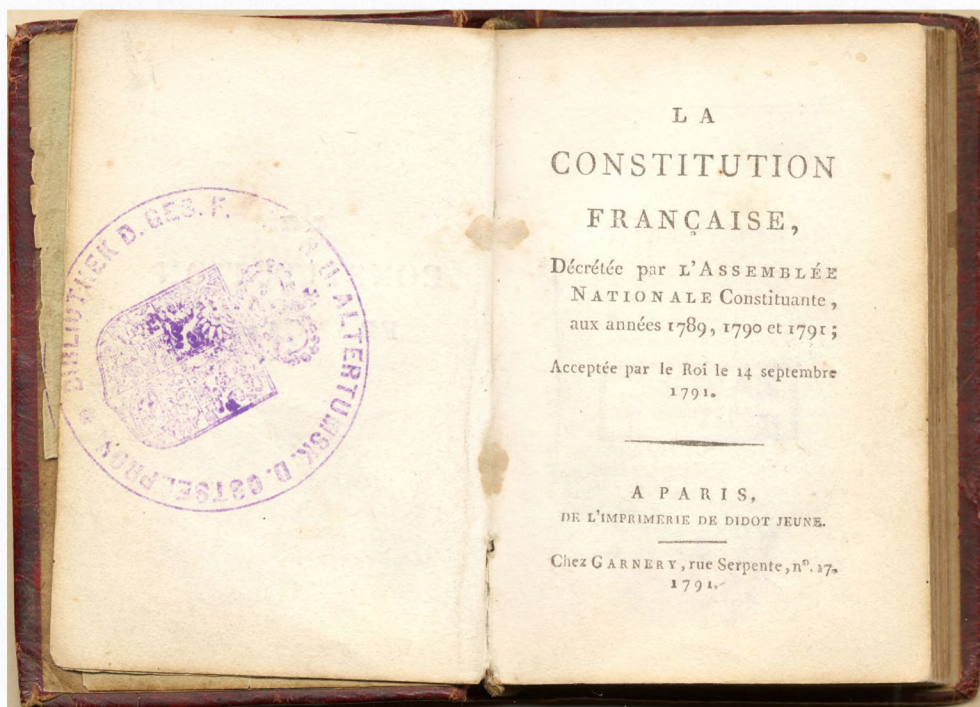
pēc visa jaunā gan zinātnē, gan mākslā un kultūrā.

Jāpiemin arī divi rokraksti: Francijas karaļa Luija XIV (1638–1715) 1695. gadā parakstītais dokuments un Francijas karaļa Luija XV (1710–74) autogrāfs uz 1716. gada 30. jūnijā rakstīta pergamenta.

Francijas vēsturi veidojuši ne vien stipri vīri, bet arī drosmīgas sievietes. Leģendām apvīts ir stāsts par Orleānas jaunavu Žannu d'Arku (*Jeanne d'Arc*, 1412–1431), franču zemnieka meitu no Domremijas ciema Lotringā. Simtgadu kara (1337–1453) laikā "balsis" likušas Žannai iet un atbrīvot Franciju. 1429. gada maijā franču karaspēks Žannas d'Arkas vadībā atbrīvoja Orleānu. 1430. gada 23. maijā Žanna nonāca angļu sabiedroto — burgundiešu gūstā, kuri viņu pārdeva angļiem. Ruānā viņu tiesāja baznīcas tiesa, apsūdzot buršanā un ķecerībā. 1431.

gadā Žannu d'Arku sadedzināja sārta kā raganu. Būdama viena no vislielākajām personībām pasaules vēstures gaitā, Svētā Žanna ir attēlota mākslā, dzejas darbos, romānos un drāmās. Vēstures fakti un dokumenti, savijušies kopā ar daiļdarbu emocijām, veido franču tautas varones traģisko tēlu. Latviešu lasītājus ar šo personību iepazīstina Angelika Gailīte (1884–1975) savā grāmatā "Žanna d'Arka. Laikmets, dzīve un darbība". Izsekojusi Žannas dzīvei un darbībai, grāmatas nobeigumā autore dalās personīgos vērojumus par Domremijas ciemu, iekļaujot to savā Francijas ceļojuma maršrutā. Ar dziļu sirsnību un pietāti rakstniece pieskaras gadu simteņu senai vēsturei. Pasēdējusi pie Žannas mājas, rakstniece vecajā baznīciņā iedezz sveci pie mocekles tēla.

"Mēs aizbraucam, bet svecīte vēl apspīd Žannas marmora seju; tā degs vēl ilgi, kad es

Francijas Konstitūcija. Parīze, 1791

jau būšu tālu prom. Un Domremijā Žannas mājiņas apmeklētāju grāmatā paliks divi latviski vārdi ar piezīmi: Rīga, Latvija.”¹

Katrs mākslinieks un rakstnieks veido Žannu ar savam laikam un izjūtām raksturīgām individuālajām īpašībām. 1930. gadā Andrejs Upīts (1877–1970) uzraksta traģēdiju “Žanna d’Arka”, kuru režisors Ernests Feldmanis (1889–1947) iestudē Latvijas Nacionālajā teātrī. Žannas lomas tēlotājas pārmaiņus ir Lilija Ērika (1893–1981) un Paula Baltābola (1891–1978).

Francijas vēstures ainas romantizēti savos darbos atainojis latviešu gleznotājs Kārlis Hūns (1830–1877). Mākslinieks 1863. gadā dodas uz Eiropu, Parīzi, kur dzīvo līdz 1871. gadam. Gleznā “Bērtuļa nakts priekšvakarā” (1868) K. Hūns attēlojis fanātisku katoli, gatavojoties Bērtuļa naktij. 1572. gada 24. augusta naktī sākās hercoga Anrī de Gīza (1550–1588) vadītā protestantu slepkavošana, nogalinot ap 2000 hugenotu ar sievām un bērniem.

Lielā franču revolūcija (1789–1799) ievadīja jaunu posmu ne tikai Francijas, bet arī citu Eiropas zemju vēsturē. Ieņemot Bastīlijas cietoksni — ienīsto karaļu varas simbolu, tauta apliecināja savu pašapziņu, un 1789. gada 14. jūlijs līdz šodienai ir Francijas nacionālie svētki.

Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā glabājas 1791. gadā Parīzē izdota Francijas konstitūcija “*La Constitution Française*”, pieņemta 1791. gada 14. septembrī.

Viens no pirmajiem plašākiem vēsturiskiem apcerējumiem par franču revolūciju ir Anša Līventāla (1803–1878) sarakstītā grāmata “Franču pirmais dumpis”, izdota Jelgavā 1870. gadā.

Eduards Virza sacījis skaistus vārdus:

“Revolūcijas lielo saucienu — “brālības, brīvības un vienlīdzības” — vārdā Francijas leģioni apstaigāja visu Eiropu, gāzdami monarhisko kārtību, un kad revolūcija savu attīstības gājienu bija nobeigusi, palikās

kāds varens likumdošanas akts “Napoleona kodekss”, uz kura vēlāk atbalstījās Eiropas cietzemes likumdošana un svētas ilgas pēc brālības, brīvības un vienlīdzības izvešanas dzīvē.”²

Francijas vēsture dažādos laika posmos izlasāma Aleksandra Grīna redakcijā izdotajā četrskējumu izdevumā “Pasaules vēsture”, ko izdevis “Grāmatu draugs” 1929.–1930. gadā, kā arī Rīgā, 1937. gadā izdotā Roberta Vīpera grāmatā “Jauno laiku vēsture. Absolūtas monarhijas un triju lielo revolūciju laikmets (1640–1795)”, kā arī citos jaunāku laiku izdevumos.

1792. gadā Ružé de Lils (1760–1836) uzraksta revolucionāru dziesmu, kura iegūst nosaukumu “Marseljēza”, jo, to dziedot, Marseļas brīvprātīgo bataljons iesoļoja Parīzē. Kopš 1879. gada tā kļūst par Francijas valsts himnu.

Uz priekšu, tēvu zemes dēli!

Mums atspīdējis slavas rīts.

Pret varmācības slogu cēli

Jau kaujas karogs vaļā tīts.

(Fragments no “Marseljēzas”.³)

“Marseljēzas” tekstu latviskojis Eduards Veidenbaums (1867–1892). Pirmiespiedums nodrukāts krājumā “Dzejas” 32. lappusē, kurš iznācis Londonā, 1900. gadā. Veidenbauma vecāku mājās “Kalāčos” dzejas tulkojums latviešu valodā ir bijis pazīstams ap 1890. gadu, kad Eduarda jaunākais brālis Voldemārs kādā vēstulē brālim Kārlim pārfrāzē dažas latviskā teksta rindas.

Domu par Franču buržuāziskajai revolūcijai veltīta lugu cikla radīšanu ilgu laiku lolojis Rainis (1865–1929). Pirmā iecere par šādu ciklu atzīmēta 1912. gada 3. decembrī, pēc tam pie cikla plānojuma dramaturgs atgriezies dažādos gados. Ieceres mainījušās un papildinājušās. No iecerētā cikla Rainis aizsāka četras lugas: “Robespjērs”, “Kordē”, “Ebērs”, “Marats”.

Ar Latvijas vēsturi saistās arī Francijas karaļa Luija XVIII (1755–1824) liktenis. Revolūcijas laikā padzīts no Francijas, karalis

Paris, le 8 Avril 1888.

Cher Monsieur Helman,

M. Dubois m'a informé que votre travail paraîtra le mois prochain dans ses Annales. Ainsi que moi-même, il le juge très intéressant, mais il le trouve un peu confus en certains endroits. Il va le réviser pour le rendre plus clair sur quelques points et il vous demandera pour avoir votre approbation. - Etis prochainement M. Dubois va vous écrire -

J'ai reçu les deux copies - Ma, bis fievreux, et mort à matin - L'autre est encore: il est paralysé. - Tous deux seront employés pour le nouveau passage et j'en serai contenté le résultat obtenu. Nous ne les avons pas que hier matin dans l'état que je vous signale -

Je vous salue
L. Pasteur

bija spiesti ceļot no vienas zemes uz otru kā trimdinieks. No 1798. līdz 1801. gadam viņš bija radis patvērumu Jelgavas pilī un vēl divas reizes (1804–1805) uzturējies Blankenfeldes muižas kungu mājā.

Nevar izveidot izstādi par Franciju, nepieņemot Francijas imperatoru Napoleonu I Bonapartu (1769–1821) kaut vai tāpēc, ka šī pretrunīgā personība vienmēr ir bijusi rakstītu leģendu apvīta, gan gloricēta, gan noliegta. Ģenerālis Jānis Buivids un Aleksandrs Zaļums kopā uzraksta monogrāfiju "Napoleons Bonaparts", kuru 1930. gadā izdod A. Raņķa grāmatu tirgotavas apgādībā, bet 1938. gadā žurnālists Jānis Ozols (1941. gadā deportēts uz PSRS), izdod 625 lappušu biezu grāmatu "Napoleons Bonaparte" (šīs grāmatas autors 1924.–1925. gadā studējis Francijā). Abas grāmatas par Napoleona dzīvi un darbu ir ilustrētas. Arī latviešu bibliogrāfijas tēvs Jānis Misiņš (1862–1945) jūta lielas simpātijas pret karavadoni. Izstādē eksponēts Jāņa Misiņa krājumos esošais atklātņu albums ar Napoleona Bonaparta attēliem. 1913. gadā Rīgā, A. Golta apgādībā iznāca Jāņa Poruka darba "Dramatiski sacerējumi" 2. daļa, kurā ir drāma vienā cēlienā "Napoleona nāve". Lai

Monsieur Helman
Vétérinaire militaire
au Laboratoire antirabique
de S. A. I. le Prince Alexandre d'Oldenbourg
L'Esplanade à St Pétersbourg
Roumanoff de ~~Preparatory~~
Exp. 8 et 18. Roumanoff's office (Russie)

PARIS 38
8 et 8
APRIL
88
RODE BERNARD

POSTE
25
REPUBLIQUE FRANÇAISE

L. Pastēra
vēstule latviešu
mikrobiologam
K. Helmanim.
Parīze, 1888

arī grāmatā šis sacerējums aizņem tikai septiņas lappuses, tomēr tur darbojas pats Napoleons I, viņa ārsti un pat kambarsulainis.

Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā glabājas dokuments — pavēle — ar Napoleona Bonaparta autogrāfu, parakstīta 1812. gada 11. septembrī.

“Latviešu Avīzēs”, “Baltijas Vēstnesī”, “Mājas Viesī” — 19. gs. otrajā pusē — var izlasīt diezgan plašu informāciju par notikumiem Francijā, kariem, vēsturi. Latviski tiek tulkota daiļliteratūra no franču valodas. 1900. gadā latviešu avīzēs izskan aicinājumi: “Uz Parīzi, uz Pasaules izstādi!” Daudzi raksti presē stāsta par pasaules izstādes sagatavošanu, atklāšanu, izkārtojumu. Latvieši dodas ceļojumos uz Franciju, turklāt, tas notiek, pat ejot kājām un braucot ar divriteņiem. Parīzes skati, izstādes ēku gravīras publicētas mēnešraksta “Austrums” 1900. gada 4. un 6. numurā.

“Latviešu ģimnāzijas kalendārs 1901. gadam” ievieto ne vien attēlus, bet arī plašu aprakstu par J. A. Freija braucienu ar divriteņi no Rīgas uz Parīzi un atpakaļ. Lepno un lielo brīnumu pilsētu no Eifeļa torņa apskatījis, Freijs salīdzina:

“Rīgas Pētera baznīca lepojas Krievijā ar visaugstāko torni (400 pēdu augstu), bet Eifeļa tornim tas sniedzas knapi līdz bikšu bantei. Tornis uz pasaules izstādi dabūjis jaunu uzvalku, tas nokrāsots zelta — dzeltenu — krāsu un izskatās ļoti spodrs un cēls.”⁴

Francija ienāk arī Latvijas sadzīvē. Parīzes modes — kur gan bez tām! Katra sevi cienoša dāma izšķirsta “Modes Vēstnesi” (1900–1901) un izpēta, kā gērbjas parīzietes, kādas krāsas un audumi ir ievēribas cienīgi. Jūgendstila parāde iet promenādē arī Rīgas bulvāros.

“Latvijai ir pienācis laiks, stājoties uz pasaules skatuves, izvēlēties sev cienīgu paraugu, pēc kura viņa varētu veidot savu nacionālo seju. Par tādu mums var būt Francija, apgarotā un nemirstīgā, kāda viņa parādās vispasaules lēgendā.”⁵ Tā Edvarts Virza

redz Latvijas garīgo nākotni. 1921. gada 26. janvārī Francija atzina Latvijas Republiku *de iure*. 1921. gada jūlijā Daugavas grīvā iebrauca franču lielgaballaiva “*La Marne*”, kas 1919. gadā bija atbalstījusi Latvijas armiju cīņā pret Bermonta karaspēku. Francijas militārās misijas Baltijas valstīs darbojās līdz 1922. gada beigām. Pēc Latvijas juridiskās atzīšanas saimnieciskie sakari ar Franciju aktivizējās. 1924. gada 30. oktobrī Rīgā tiek parakstīta tirdzniecības konvencija starp Latviju un Franciju.

1926. gada 1. jūlijā Francijā, Nantes kuģubūvētavā “*Chantiers Loire Nantes*” ūdenī nolaida zemūdeni “*Ronis*”, zemūdeņu divizona sastāvā. Pēc trim mēnešiem ūdenī nolaida otru zemūdeni — “*Spīdola*”, būvētu “*Chantiers & Ateliers Augustin Normand Le Havre*” kuģu būvētavā. Arī aizzogotāji traleri “*Imanta*” un “*Viesturs*” būvēti Francijā 1926. gadā.

Plašākais pētījums par Latvijas–Francijas ekonomiskajiem sakariem 20. gs. 20. gados ir Tulūzas universitātes tiesību zinātni doktora D. Pernika (*D. Pernik*) darbs “*Les relations économiques de la France et de la Lettonie*” (Francijas un Latvijas ekonomiskās attiecības), kas izdots Tulūzā 1930. gadā.

Saimnieciskā dzīve rit savu gaitu, bet Rīga virmo Francijas kultūras un mākslas virpuļos.

“20. gados kāds deva Rīgai “mazās Parīzes” pavārdu. Varbūt tie bija krievu emigranti, kuriem pilsēta bija starpstacija ceļā no revolucionārās Maskavas uz aristokrātisko Parīzi.”⁶ Pēc kariem un atbrīvošanās cīņām cilvēki ir izslāpuši pēc miera, skaituma, pasaules garīguma bagātībām. Un kur vēl vairāk atrast mākslas, literatūras un zinātnes elpu, ja ne Francijā. Uz Franciju dodas arī Edvarts Virza (1883–1940) un Elza Stērste (1885–1976). Vēl dzīvodams dzimtajās mājās “*Billītēs*”, rakstnieks bija apguvis franču valodu, aizrāvēis ar franču klasiķu darbu tulkošanu latviešu valodā. 1921. gada 4. aprīlī abi dzejnieki dodas uz Vakareiropu.

K. Ruševičs un J. A. Freijs.
Ar divriteni no Rīgas uz Parīzi.
Pielikums pie "Latviešu ģimilijas
kalendārs 1901. gadam"

Savu dzīvesbiedri Elzu Stērsti Edvards Virza saucis franču 19. gs. dzejnieces Marselines vārdā.

Franču kultūras ideju izplatību Latvijā veicina Francijas ārlietu ministrija. Rīgā darbojās Franču Licejs un Franču Institūts. Franču Licejs Rīgā (*Lycée de Riga*) bija privāta, neobligāta mācību iestāde, ko Francijas valdības uzdevumā 1921. gada 1. septembrī nodibināja Marsels Segrests (*Marcel Segreste*). Liceja priekšrocība bija tā, ka audzēkņi blakus zināšanām, ko apguva mātes valodā, iepazinās ar vecas kultūras tautas — franču — literatūru un garu. Franču Institūtu — *L'Institut français de Riga*, tāpat kā liceju, 1921. gadā dibināja arī Marsels Segrests.

Izstādē apskatāma franču ķīmiķa, mikrobioloģijas un imunoloģijas pamatlicēja Luija Pastēra (1822–1895) vēstule latviešu mikrobiologam Kristapam Helmanim (1848–1892). K. Helmanis 1886. gadā apmeklēja

L. Pastēra laboratoriju, kur guva L. Pastēra atzinību. 1888. gada 14. novembrī Parīzē svinīgi atklāja Pastēra institūtu — pirmo specializēto pētniecības iestādi. Pastēra staciju Rīgā nodibināja 1914. gadā, bet 1923. gadā izveidoja LU Sērumstaciju — Latvijas ZA Mikrobioloģijas institūta priekšteci.

Taču visvairāk Francija ir valdzinājusi un aicinājusi māksliniekus. V. Purvītis, G. Šķilters, T. Zaļkalns, J. Tilbergs, Ģ. Eliass, L. Liberts, K. Fridrihsons un daudzi jo daudzi latviešu mākslinieki ir papildinājušies un studējuši Francijā. No 1909. gada 13. decembra līdz 1910. gada janvāra beigām Rīgā notika pirmā Parīzes mākslinieku izstāde. Valsts darbinieks un mākslas zinātnieks Oļģerts Grosvalds (1884–1962) par šo izstādi raksta: "Še ir paliekami mākslas darbi; uzmācas nevilus jaukais sapnis, kā būtu, ja varētu paturēt Rīgas muzejā kādu no šiem dārgumiem, mākslas draugiem par baudījumu un

jauniem talantiem par ierosinājumu — bet kas nabagam dos ar lielgabalu šaut?

Tātad — priecāsimies par šo izstādi un apmeklēsim viņu: jo viņa to pelna.⁷

Nozīmīgs ir 1939. gads, kad notiek Latvijas mākslas izstāde Parīzē un Francijas modernās mākslas izstāde Rīgā. Šo izstāžu norisi plaši atspoguļo Latvijas prese.

Franciju par sava aicinājuma piepildījumu ir izvēlējusies latviešu tēlniece Valentīna Zeile (1937). Māksliniece 1982. gadā pārcēlusies uz dzīvi Francijā, kur rada darbus, strādā par latviešu valodas pasniedzēju Parīzes Austrumu valodu un civilizācijas institūtā.

Vienā izstādē nav iespējams parādīt visu plašo franču un latviešu mākslinieku sakarsmes mijiedarbību. Tā turpinās līdz mūsdienām ar skatu uz nākotni. Līdzīgi ir ar daiļliteratūras tulkojumiem no franču valodas. Bija iespējams eksponēt tikai nelielu daļiņu no bagātīgā tulkojumu klāsta.

Padomju laikā savas alkas pēc franču kultūras izpauđa tā saucamā franču grupa — neformāla literātu un mākslinieku grupa, kas izveidojās 20. gs. 40. gadu otrajā pusē. Tajā darbojās M. Ersa, M. Grīnfelde, I. Lase, M. Silmale, A. Stubavs, M. Ozoliņš, K. Fridrihsons u.c. 1951. gadā vairumu dalībnieku notiesāja par pretpadomju darbību un izsūtīja.

“Mākslinieks Kurts Fridrihsons, pats erudītākais mūsu vidū, kas arī bija kādu laiku dzīvojis Francijā, stāstīja par savu iepazīšanos ar izcilo rakstnieku Andrē Židu un dzejnieku Polu Valerī. Varbūt vienīgā reize, kad pieskārieties politikai, bija tā, kad Kurts stāstīja par A. Žida grāmatu “Atgriešanās no Padomju Savienības”, kurā bija ieradies 1934. gadā uz Maksima Gorkija bērēm. Kā zināms, A. Žids pēc pārliecības bija komunistis, bet tas, kas viņam atklājās, uzturoties tur un redzot paša acīm šīs valsts — komunisma citadeles — aplamības, bija par iemeslu tam, ka vēlāk viņš, savus uzskatus pārvērtējot, izstājās no komunistiskās partijas,⁸ atminas tulkotāja Ieva Lase (1916–2002).

Padomju laikā Latvijā klausījās firmas

“Melodija” skaņuplates ar franču mūziku, lasīja izdevniecības “Liesma” sērijā “Ievērojamu cilvēku dzīve” iznākušās grāmatas (tajā skaitā arī par franču māksliniekiem un rakstniekiem), vidusskolu absolventiem dāvināja Antuāna de Sent-Ekziperī grāmatu “Mazais princis”. Pasaule, Francija, Parīze atradās aiz “dzelzs priekšvara”.

Izstādes ekspozīcijā arī atspoguļotas Latvijas un Francijas diplomātiskās attiecības, eksponēti franciski izdotie Latvijas ceļveži, albumi, vēsturiski apcerējumi, vārdnīcas, mācību grāmatas, periodika. Izstāde ir kā Francijas pavasara taureņa lidojums, kad tikai ar spārnu galiem pieskaras dažādu laiku notikumiem un personībām, tā ir kā viegls zibsnis, kā aicinājums saskatīt, iepazīt un arī iemīlēt Franciju un tās kultūru.

Ekspozīciju papildina Agnijas Ģērmanes, Jura Ģērmaņa un Andreja Severetņikova gleznu izstāde “Katram sava Parīze”.

Vēres

- ¹ Gailīte, A. *Žanna d'Arka. Laikmets, dzīve un darbība*. Rīga: Valters un Rapa, 1939. 79. lpp.
- ² Virza, E. *Francijas nozīme vispasaules kultūrā*. Pēterpils: Latviešu Nacionālās Padomes izdevums, 1918. 7. lpp.
- ³ Veidenbaums, E. *Kopotī rakstī*. Rīga: LVI, 1961. 1. sēj. 298. lpp.
- ⁴ *Latviešu ģimilijas kalendārs 1901. gadam*. Rīga: J. A. Freija apgādība, 1900. 159. lpp.
- ⁵ Virza, E. *Francijas nozīme vispasaules kultūrā*. Pēterpils: Latviešu Nacionālās Padomes izdevums, 1918. 3. lpp.
- ⁶ Lejnīeks, J. *Rīgas laiks attēlos*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000. 12. lpp.
- ⁷ Grosvalds, O. Parīzes gleznotāji pilsētas muzejā. *Latvija*. 1910. g. 5 (18). janvāris. Nr. 3. 3. lpp.
- ⁸ Lase, I. *Franču grupas liktenis. Materiāli par latviešu literārajiem grupējumiem*. Rīga: Zinātne, 1993. 56.–70. lpp.